

EVAZIUNEA FISCALĂ. EFECTELE EVAZIUNII FISCALE ASUPRA EDIFICĂRII UNEI ECONOMII DURABILE

TAX EVASION. THE EFFECTS OF TAX EVASION IN THE CONTEXT OF BUILDING A SUSTAINABLE ECONOMY

Autor: Alina JIDRAȘ, Ciclul I, Licență

jidras.alina@ase.md

Academia de Studii Economice din Moldova

Coordonator științific: Rodica CUȘMĂUNȘĂ

ORCID ID: 0000-0003-0444-9799

cusmaunsa.rodica.gheorghe@ase.md

Abstract: *In the present research, we proposed to make a theoretical analysis of the notion of tax evasion in order to establish a parallel between the functions of taxes and the effects of tax evasion, outlining the idea that a budget that has sufficient revenues can ensure the overall economic balance, as well as that through the taxes collected the state can stimulate the development and conduct of economic activity. In this context, problematic situations were presented and recommendations were highlighted, the descriptive research methods applied facilitating a more detailed description of the characteristics of evasion and the distinction between legal and illegal tax evasion.*

Keywords: *tax evasion, taxpayers, budget, economy, resources, funding, payments, taxes*

JEL: H26, M40

Introducere

Impozitele și taxele provenite de la contribuabili, alocate la bugetul de stat, au un rol semnificativ în dezvoltarea continuă a domeniului economic, social și cultural al unui stat: învățământ, sănătate, transporturi, știință, ordine publică, energie, cultură, apărare națională, artă, și comunicații. Colectarea resurselor financiare la bugetul public poate fi împiedicată de fenomenul de „evaziune fiscală”, ce reprezintă de fapt, o problemă atât pentru stat, cât și pentru cetățeni.

Conținutul de bază

Noțiunea de „evaziune fiscală” este definită drept sustragerea prin orice mijloace, în întregime sau în parte, de la plata impozitelor, taxelor și altor sume datorate bugetului de stat, bugetelor locale, bugetului asigurărilor sociale de stat și fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală de către persoanele fizice și juridice. [1]

Sub aspect mai îngust, putem menționa că noțiunea de evaziune fiscală ar putea purta diferite sensuri după conținut. Reieșind din cele expuse, evaziunea fiscală poate fi de două tipuri, licită și ilicită, prezentate în figura 1.

Astfel, în funcție de modul de evitare a prevederilor fiscale, deosebim:

- a) Evaziune fiscală licită/legală, care presupune în esență ocolirea prevederilor legislației, prin procedee neprevăzute de aceasta, sau altfel spus, prin unele momente scăpate din vedere de organul legislativ. Acest tip de evaziune poate avea drept consecință:
 - diminuarea impozitului sub aspect legal, prin planificare și optimizare fiscală, cum ar fi utilizarea la maxim de facilitățile fiscale înaintate de legislație;
 - evitarea impozitării sau organizarea unei activități, a cărui rezultat nu va fi impozabil.
- b) Evaziune fiscală ilicită, care se caracterizează acțiuni intenționate, care încalcă prevederile fiscale, direcționate spre eschivarea de la obligațiunile fiscale: plata taxelor și impozitelor la buget, având drept consecință:
 - limitarea mărimii obligației fiscale prin diverse forme, de exemplu denaturarea datelor reflectate în documente și declarații fiscale, întocmirea de documente fictive, sporirea artificială a cheltuielilor întreprinderii în scopurile impozabile;

- sustragerea în totalitate de impozitare, prin desfășurarea activității de întreprinzător fără înregistrarea de stat, falimentul fictiv, distrugerea documentelor, ascunderea veniturilor reale de la impozitare.

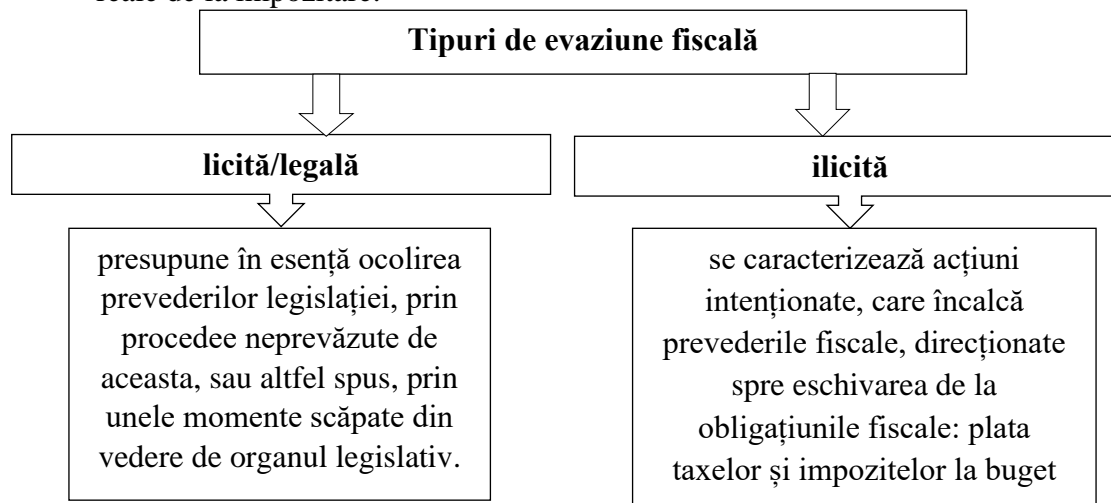

Figura 1. Tipurile de evaziune fiscală

Sursa: elaborat de autor în baza [3]

Conform unui articol publicat în Ziarul de gardă, economia subterană constituie în realitate a patra parte din întreaga economie a R. Moldova, și anual, veniturile nedeclarate lipsesc bugetul de stat cu câte un miliard de euro, adică echivalentul a circa 20 de miliarde de lei. [2]

Cu toate că, aparent, evaziunea fiscală afectează doar bugetul statului, trebuie luat în considerare faptul că efectele nefaste ale acestui fenomen sunt resimțite și de cetățeni. Acești bani transferați la buget, ar fi suficienți pentru a reduce deficitul bugetar, sau alte probleme economico-sociale, precum: investiții în spitale, școli, grădinițe învățământ și alte bunuri publice, acordarea de compensații și indemnizații, salarii și pensii mai mari, protecția mediului ambient, întreținerea drumurilor, susținerea păturilor social-vulnerabile, etc.

Încurajarea fenomenului de evaziune fiscală produce următoarele efecte:

- ❖ se încalcă stabilitatea politicii bugetare;
- ❖ se limitează capacitatea statului de a finanța programe sociale;
- ❖ echilibrul bugetar este afectat, prin crearea unui deficit bugetar;
- ❖ apar mai multe împrumuturi publice, costuri suplimentare;
- ❖ evaziunea fiscală modifică redistribuirea veniturilor, ceea ce amplifică inegalitățile dintre contribuabili.

Din practică mai pot fi atestate unele probleme examinate în următorul tabel:

Tabelul 1. Probleme-premise de evaziune fiscală și propuneri de înlăturare a acestora

Probleme	Propuneri
Evaziunea fiscală nu se interpretează direct în actele legislative a Republicii Moldova, abordările evaziunii sunt parțiale și indefinite	Pentru ca contribuabilii să facă distincția dintre evaziunea fiscală legală și cea ilegală, propunem conturarea unor explicații clare ale noțiunii de evaziune fiscală în Codul Fiscal, necesare pentru determinarea comportamentului fiscal, și în același timp, promovarea educației fiscale în rândurile populației
Insuficiența măsurilor de propagandă a respectării legislației fiscale, aplicate în permanență	
Lipsa încrederii parteneriale în relațiile dintre stat și cetățeni	
Caracterul incomplet, imperfecțiunea legislației fiscale	

Sursa: elaborat de autor în baza [9]

Totodată, considerăm oportun pentru prevenirea și combaterea fenomenului de evaziune fiscală ca autoritățile publice să se axeze, pe termen lung, pe îmbunătățirea calității instituțiilor prin sporirea transparenței în alocarea resurselor publice, perfecționarea serviciilor de consultanță și informare pentru contribuabili, implementarea unui sistem de încurajare a cetățenilor să raporteze autorităților fiscale evaziunea fiscală, implementarea instrumentelor de luare colectivă a deciziilor pentru a ține cont de preferințele cetățenilor și, nu în ultimul rând, reducerea corupției.

Concluzii

Pe baza rezultatelor studiului, se poate concluziona că evaziunea fiscală este o problemă importantă, ce creează un impediment în dezvoltarea prosperă și durabilă a unui stat pe plan economic, politic și social. În acest context, administrațiile fiscale specializate sunt îndemnate să-și îmbunătățească în mod continuu acțiunile de prevenire și combatere a evaziunii fiscale.

Stoparea sau cel puțin diminuarea fenomenului de evaziune fiscală rămâne în continuare un obiectiv național. Cu cât acest fenomen se extinde mai mult, cu atât crește mai mult inechitatea socială. De aceea, pentru a limita cât mai mult posibil acest fenomen, trebuie să se instaureze o relație de cooperare și respect reciproc între stat și contribuabili.

Referințe bibliografice

1. BALAN, Aliona. Impactul evaziunii fiscale asupra economiei Republicii Moldova. În: Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii. Editura: Departamentul Editorial-Poligrafic al ASEM, Vol. 4, Partea I, 25-26 septembrie 2015, Chișinău, 2015, pp. 120-123. ISBN: 978-9975-75-773-7
2. BORODIN, Victoria . Economia neobservată a R. Moldova care, anual, sărăcește bugetul cu 1 MILIARD de euro. În: Ziarul de Gardă [online]..Disponibil: <https://www.zdg.md/investigatii/ancheta/video-economia-neobservata-a-r-moldova-care-anual-saraceste-bugetul-cu-1-miliard-de-euro/>
3. BUCUR, V., GRAUR, A., Contabilitatea impozitelor, teorie și practică. Chișinău: ASEM, 2016. 618 p. ISBN 978-9975-75-830-7
4. Codul Fiscal. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=138283&lang=ro#
5. CRISAN, Mihaela Daniela. Presiunea fiscală și efectele ei în economia concurențială. În: ECOSTUDENT - Revistă de cercetare științifică a studenților economiști, Nr.4/2014. Editura „ACADEMICA BRÂNCUȘI” Târgu Jiu, ISSN 2343 –7936, ISSN-L 2343 –7936
6. GROSU, Maria. Do romanian taxpayers tolerate the phenomenon of tax evasion?. În: International scientific conference on accounting, ISCA 2022. Editura: ASEM, 1-2 aprilie, 2022, Chișinău, 2022. ISBN: 978-9975-155-92-2 (PDF)
7. GROSU, Mariana. Regimul fiscal și principalele cauze ale apariției evaziunii fiscale. În: Dezvoltarea relațiilor comerciale din perspectiva integrării economice a Republicii Moldova în circuitul economic internațional, Vol.2, 21-22 septembrie 2017, Chișinău, 2017, pp. 104-107. ISBN: 978-9975-81-040-1
8. GROSU, Mariana. Evaziunea fiscală: aspectul istoric, esența și cauze de apariție. În: Competitivitatea și Inovarea în Economia Cunoașterii, 22-23 septembrie 2017, Chișinău, 2017, pp. 107-110. ISBN 978-9975-75-891-8
9. MORARU, S., TROFIMOV, V., ȘVETȚ, D. Economia tenebră și formele ei de manifestare în plan internațional și național.